

Kansakoulunopettaja Martti Nenonen Jaakkiman Uudenkylän kansakoulussa I osa

Isäni Martti Nenonen valmistui opettajaksi Jyväskylän opettajaseminaarista vuonna 1928. Hän haki kahta virkaa, toinen oli Pyhäjärvellä, toisen ollessa Jaakkimassa Uudenkylän kansakoulussa. Hän tuli valituksi Jaakkimaan ja perui hakemuksensa Pyhäjärvelle. Pyhäjärveläisten mielestä Jyväskylän seminaari oli antanut aivan liian hyvät arvosanat todistukseen, jolla isäni yritti päästä heidän suosionsa. Myöhemmin he olivat kuitenkin tulleet toisiin ajatuksiin ja kehottivat hakeutumaan kohta uudelleen avautuneeseen virkaan. Isäni ei kuitenkaan haikaillut pyhäjärveläisten suuntaan, vaan aloitti työnteon jaakkimalaisten parissa. Aloitus keskeytyi, kun isäni joutui vielä suorittamaan asevelvollisuutensa Valkoisessa Kaartissa Helsingissä.

Vuoden 1930 loppu oli erittäin merkittävä Martti-isäni elämässä. Armeijan päättyminen, perheen perustaminen ja samanaikaisesti paneutuminen avautuneeseen työsarjaan opettajana, "kansankynttilänä", Karjalassa Laatokan tuntumassa. Isäni oli lähtöisin Sulkavalta Savon heimon parista. Jo nuoresta pojasta opettajan ammatti oli käynyt mielessä yhtenä mahdollisesta tulevasta ammatista. Kaksi muutakin ammattia kiinnosti kovasti. Puutarhurin ja kanttorin toimet olivat olleet nuorena mielessä. Isäni oli näet musikaalinen ja omasi hyvän lauluäänänen. Puutarhaan häntä houkutti se, että oli jo lapsena hoidellut erään isäntävän puutarhaa kesäisin.

Koulutyön alkua Uudenkylän kansakoulussa helpotti suuresti edeltäjän, Heikki Haakanan, ystävälliset neuvot. Isäni lisäksi koulussa oli kaksi naisopettajaa, Alina Ahovaara yläkoulussa ja alakoulussa Ellida Jääskeläinen. Aivan heti uudelle avioparille tuli perheenisäystä. Isäni äiti oli leskeytynyt kesällä 1929 ja liittyi perheeseen nuorimman lapsensa

Minnan kanssa. Sisaruksien ikäero oli 15 vuotta ja kävi, että veljestä tuli myös opettaja pikkusiskolleen. Luokka oli yhdistetty 5 ja 6 luokka. Oppilaita oli kunnioitettavat 49. Tätä luokkaa isäni piti arvossa vielä vuosienkin jälkeen. Myöhemmin hän muistelee siskonsakin käyttäytyneen luokassa kuin kuka tahansa oppilas. Oppilaat tällä luokalla olivat olleet erityisen lahjakkaita.

Isän velvollisuudet lisääntyvät

Alkuvuotia väritti

Opettaja Martti Nenosen perhe kuvattuna Lauritsalassa todennäköisesti vuonna 1946. Martin vieressä vaimo Eeva os. Manninen, joka kuoli 1953. Martti Nenonen solmi toisen avioliiton 1956 Elin Hietalan kanssa. Hän kuoli 1989. Kuvan lapset vasemmalta: kirjoittaja Esko 1941, Mauri 1933, Mauno 1937 ja Seppo 1933. Mauri ja Seppo ovat kaksoiset ja ovat Jaakkiman Sanomien numerossa 6/2007 mukana kuvassa, jossa on Uudenkylän kansakoulun oppilaita v. 1934, olivat siis vuoden vanhoina tyttöjen sylissä.

vaikea taloudellinen tilanne perheessä. Isäni oli vähän aikaa Osuuskassankin hoitajana saaden 300 markan tulot. Isääni eivät kuitenkaan pankkiirin asema ja työ huvittanut, vaan hän luovutti toimen Yrjö Mäelle varsin pian. Oli vielä velkaa oppivuosisilta. Ei ollut nykyajan mahdollisuuksia edullisiin opintojen rahoitusjärjestelyihin. Tarkalla taloudenhoidolla selvittiin. Perheeseen syntyivät kaksoispojat 1933 Seppo ja Mauri. Aikaa hyvin kuvaa se, että syn-

tyessään Viipurissa erikoislääkärin avustaessa, synnytys vei lähes opettajan koko kuukauden palkan. Viipuriin oli turvauduttava, kun ensimmäinen Eeva-äidin synnytys oli päättynyt Sortavalassa lapsen menehtymiseen.

Isälläni oli jo varsin nuoresta kristillinen vakaumus. Hän oli ensimmäisiä uranuurtajia kristillisen poikatyön parissa Suomessa. Jaakkimassa alkanut työsarja myös tällä alalla jatkui myöhemmin Lauritsalassa sodan jälkeen ja sittemmin Lappeenrannassa aina eläkepäiviin asti. Jaakkiman kristillinen kansanopisto oli myös paikka, jonka tiloissa isäni myös toimi pitäen erilaisia kursseja ja osallistuen sen eri tapahtumiin.

Sananparsia muistiin

Myös paikallinen suojeluskunta kutsui riveihinsä nuoren reservin vänrikin. Hetken isäni oli sen johtokunnankin riveissä. Kuvavaa ajan hengelle oli, että eräs tuttava ei koskaan tervehtinyt isääni tämän ollessa suojeluskunnan puku päällään. Tervehtiminen ja kanssakäyminen oli normaalia, kun Martti-opettajalla oli siviilit yllään. Kansa lähensi opettajaa sananparsien keräyskilpailu, josta innostui koko koulupiirin asujaimisto. Isäni voitti Viipurilaisen osakunnan alueen ensimmäisen palkinnon 500 mk, joka tuolloin oli merkittävä rahapalkinto. Kaiken kaikkiaan hän sai kootuksi yli 5000 sananparta parin kolmen kuukauden keräysajalla. Lisänä oli vielä lähes tuhat erilaista syntytarinaa.

Opettajana olo ei ollut taloudellisesti kovin kannattavaa. Jopa palkkaa alennettiin pariin kertaa ja ylityötunteja supistettiin. Liekö tämä ollut yhtenä syynä siihen, että isäni hakeutui Viipurin rykmenttiin ja Rannikkotyöstön rykmentti 3:een opetustoimeen. Vielä 30-luvulla maassamme oli vallalla lukutaidottomuutta. Alokkailla opetet-

tiin aakkosista alkaen lukemista. Joukossa oli romaneja, jotka lähes kaikki tarvitsivat alkeisopetusta. Heille oli erityisosaamisesta palkintona lähes aina lupaus päästä hevostiehen vakanssille, kunhan lukeminen alkoi sujua.

Kasvien ja hyönteisten kerääjä

Heikki Haakanalta oli perinnöksi jäänyt kouluun kasvien ja puutarhanhoidon opetus. Se tapahtui oppilaiden omissa kotikasvitarhoissa. Opettaja vieraili syksyllä arvostelemassa oppilaiden aikaansaannoksia, jotka sitten näkyivät myös numeroina koulutodistuksissa. Samalla tämä oli mukava tapa tutustua lasten vanhempiin. Erikoisesti monet tyttöoppilaita innostuivat vapaa-aikanaan kouluttamaan opettajan taimia tämän omassa puutarhassa. Vastineeksi työstä työtöt veivät kotiinsa taimia. Vielä ennen sotia tomaatti oli uutuuksia. Isäni kertoi, että jotkut pojan viikarit kävivät varastamassa tomaatteja, mutta sylkäisivät tomaatin palat suustaan, ja heittivät loput lepikkoon! Olivat näet syöneet vielä raakileasteella oleita vihreitä hedelmiä.

Martti viehättyi myös alueen luonnosta. Retkiä tehtiin polkupyörällä aluksi lähialueelle, mutta myös kauemmaksi. Kohteina mm. Rajajoki, Salmi. Retkeilijät olivat enimmäkseen kouluopioikia. Vapaa-ajan harrastuksiin puutarhan lisäksi kuului luonnonkasvien ja hyönteisten keräystä. Nämä kokoelmat kuitenkin katosivat talvisodan evakkomatkalla.

Kirjoitus perustuu isäni omaan elämäkertamuisteluun.

Esko Nenonen
eskot.nenonen@kolumbus.fi

Anna-Greta Korhosen oppilaita Lahdenpohjan keskikoulussa

Lahdenpohjan keskikoulun 1.A-luokan tytöt lukuvuonna 1943-1944. Vsemmalta takarivistä lukien: 4. Kirsti Häyrynen, 5. Sylvi Immonen, 6. Airi Tiilikka, 7. Lilja Kuusisto, 8. Raija Seppälä, 9. Kerttu Asikainen, 10. Anneli Julku. Vasemmalta eturivistä lukien: 1 Tuovi Kiuru, 3. Raija Sulankivi (ent. Stulander), 4. Kaija Hjerpppe.

Lahdenpohjan keskikoulun oppilaat lukuvuonna 1943-1944.

Kerttu Lehtineva on lähettänyt kuvat opettaja Anna-Greta Korhosen muistelmien innoittamana. Kerttu, os. Asikainen, jatkoi oppikoulua Oulussa ja olisi kiinnostunut kuulemaan lehtemme palstoilla, missä muut jatkoivat kouluaan.

Kirjepostia voi lähettää toimituksen osoitteella, mutta sähköpostia voi lähettää myös suoraan kerttu.lehtineva@luukku.com.